

БЕЗМЕЖНО ЛЮБЛЕНЕ СЕЛО

Зоя Гудченко

Здвиженський храм / авт.-упоряд. Марія Равшер. — Снятин : Прут Принт, 2008. — 472 с. : 64 іл. — (Серія «Літопис краю»).

Упродовж останніх років в Україні вийшло друком чимало народознавчих студій, присвячених окремим селам чи низці сіл спільного адміністративного підпорядкування. Матеріали до видань переважно збирали науковці під час фольклорно-етнографічних експедицій, інколи залучали й місцевих краєзнавців. Праці ґрунтувалися на статистичних, літературних, архівних джерелах, а головне — на розповідях місцевих жителів поважного віку [1–3].

Серед подібних видань глибокою змістовністю й водночас особливою ліричністю, навіть патетикою, вирізняється книга «Здвиженський храм», написана й упорядкована не сторонніми людьми, а представниками інтелігенції села Кобаки (колишнє с. Здвижен) Косівського району Івано-Франківської області.

«В цьому своєрідному збірнику нарисів, спогадів та власних творів обдарованих односельчан автори намагаються в доступному їх поколінню часовому відтинку осмислити історію відомого на Прикарпатті непересічними подіями підгірського села Кобаки, що лише з часу першої письмової згадки про нього наближається до свого 600-ліття», — зазначено в анотації до книги.

Особливістю колективного твору є те, що кожній з його частин-«розповідей» передує представлення «оповідача» автором-упорядником Марією Равшер. Вона ніби виводить на сцену історії села один за одним тих своїх земляків, чия пам'ять зберегла, а рука зафіксувала у вигляді спогадів або щоденників події минулого. Структура книги містить такі основні частини:

Розповідь перша. Економіко-географічний нарис села Кобаки.

Розповідь друга. Грицеві зошити.

Розповідь третя. Документи свідчать.

Розповідь четверта. Тривожні роки.

Розповідь п'ята. Гігант, що став руїною.

Розповідь шоста. Долі людські.

У кінцевому розділі «Кобаки літературні» подано маловідомі твори вихідців із цього села, зокрема Марка Черемшини. Завершується книга зверненням до маленьких односельців із закликом «пізнати свій рід». Початком такого пізнання слугуватиме низка коротких етнографічних відомостей про село: «Де поселилися наші предки?», «Сільські кутки», «Предківська хата», «Що вирощували на землі», «Так ми називалися», «Професії наших предків», «Одяг», «Що споживали прародичі наші», «Сільські свята», «Предківські звичаї та повір'я», «Як вчилися твої предки», «Пошанівок», «Сільські приповідки» та ін. Насамкінець уміщено «Маленький словничок забутих слів», який складається з термінів місцевого

діалекту, що поступово зникають, а деякі вже вийшли з ужитку.

Повнота висвітлення тих чи інших відомостей стосовно історії села, традиційної культури, побуту тощо цілком зумовлена наявними матеріалами: документами, письмовими свідченнями, фотографіями, статистичними даними, які збагачують текст.

Однією з найзмістовніших нам видається тема, пов'язана зі шкільною освітою в с. Кобаки, де згадки про школу зафіксовано ще 1812 року. Спочатку вона функціонувала в «дяківці», тобто в помешканні дяка, звідки пішла й відповідна назва. «Дяківки» діяли на двох різних кутках передгірського села з розкиданою забудовою. Однак уже 1933 року для школи було споруджено спеціальну будівлю. Школа відіграла визначну роль у культурно-освітньому житті селян. Учителями було організовано хор церковного співу, який щонеділі виступав у храмі, а також дитячий вертеп — діти ходили з виставою релігійного змісту по селу і грали її майже в кожній хаті.

Потому виник «Великий вертеп» у школі. Це було ніби прелюдією перед початком аматорського театрального мистецтва, яке вже понад століття є невід'ємною складовою культурного життя с. Кобаки. Цікаво, що першу п'єсу поставили в шкільній stodolі, пристосованій під залу. Сцену сконструювали із саней, зібраних по селу, настеливши поверх полоззя дошки.

Надзвичайно вагомий внесок у справу збереження історичної та культурної спадщини с. Кобаки здійснила вчителька Марія Равшер — автор-упорядник рецензованого видання «Здвиженський храм». Ця книга просякнута такою щирим серцем любов'ю до рідного села та достойних земляків, що не може залишити байдужим жодного читача. Тож, на наш погляд, це видання не тільки має неабияку інформативну цінність як історико-етнографічне джерело стосовно конкретного села та його околиць, але й може слугувати посібником у вихованні справжньої відданості своєму краю, власному роду.

1. Буша. Природа, археологія, історія, етнографія, фольклор. — Вінниця, 2009. — 206 с.

2. Легенди з-над сивого Бужка. Природа, археологія, історія, етнографія та фольклор сіл Митинці, Хотьківці, Вереміївка і Заруддя Кра-

силівського району на Хмельниччині. — К. : Майстерня книги, 2010. — 344 с.

3. Одвічна Русава (Етнографія та фольклор с. Стіна на Поділлі) / Вінницький обласний центр народної творчості. — Вінниця, 2003. — 224 с.